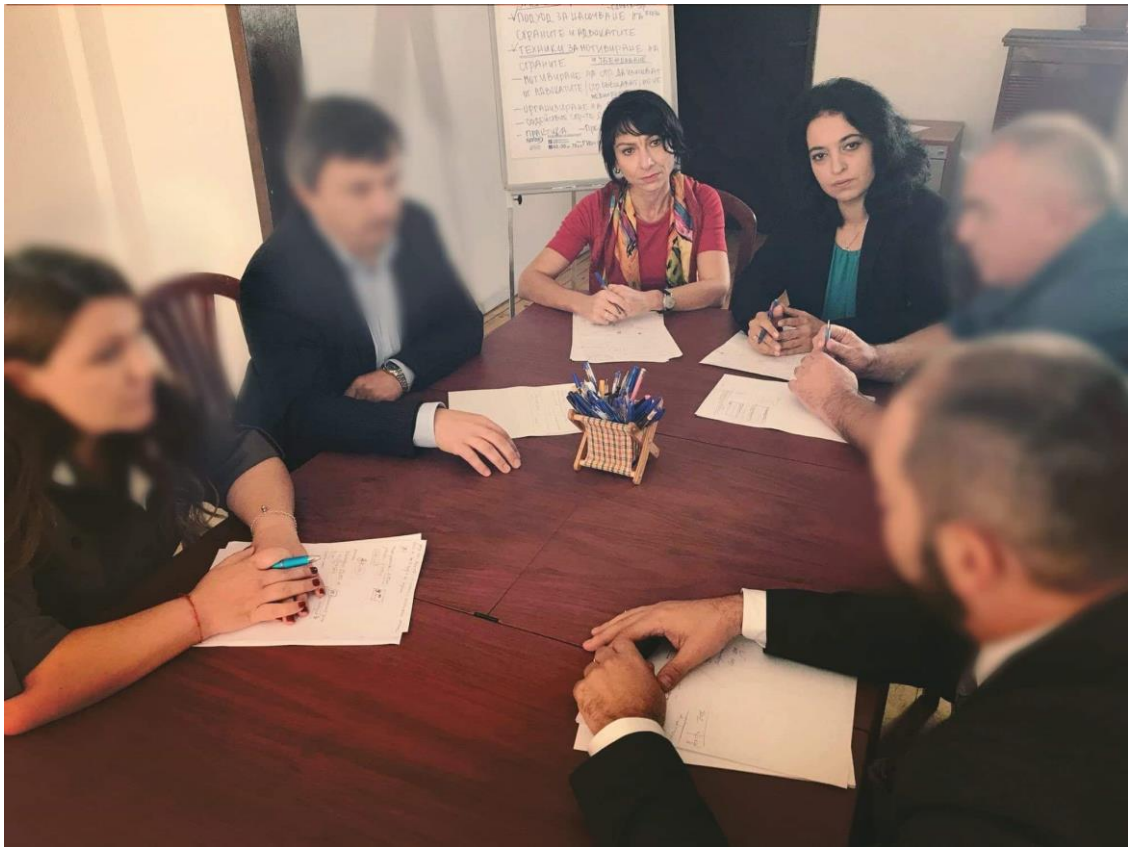

РАЗДЯЛА ПРИ ФАКТИЧЕСКО СЪЖИТЕЛСТВО И СПОДЕЛЕНО РОДИТЕЛСТВО

Този казус е част от сборник с медиации, изготвен от **Севдалина Александрова** под редакцията на **Албена Комитова** в рамките на проекта „Медиация в подкрепа на бизнеса: Насърчаване на справедливото и целесъобразно разрешаване на спорове чрез съдебни програми за медиация“, финансиран от фондация [„Америка за България“](#), изпълняван от [„Център за разрешаване на спорове“](#), 2016 - 2019 г.

Използването или публикуването на част или цялото му съдържание е позволено само за нетърговски образователни цели при задължително позоваване на авторството, проекта, и <https://www.mediation.bg/>. Ако имате въпроси за Ваш казус, подробни отговори може да намерите на <https://www.mediation.bg/>

ВЪВЕДЕНИЕ

Този казус е част от сборник с 10 реално проведени медиации по различни видове спорове.

Целта на сборника е за пръв път да даде възможност да надникнете „зад кулисите“ на реално провеждащите се медиации. Любопитно е какво се случва и особено как, така че да се постигат споразумения. Използваните подходи са такива, каквито са се оказали подходящи за конкретния спор и в никакъв случай повтарянето им не е гаранция, че ще сработят при други хора и условия. Медиация може да се провежда само от сертифициран медиатор, който има опит в конкретния вид спорове.

Информацията в казусите е променена така, че да се запази същината на спора, а фактите и основните действащи лица са с променени характеристики и имена, за да не бъдат разпознаваеми и да се запази поверителността. Приликите с действителни казуси са случайни, тъй като случаи, подобни на описаните, сме срещали многократно в практиката.

Сборникът е изготвен в рамките на проекта „Медиация в подкрепа на бизнеса: Насърчаване на справедливото и целесъобразно разрешаване на спорове чрез съдебни програми за медиация“, финансиран от фондация [„Америка за България“](#), изпълняван от [„Център за разрешаване на спорове“](#), 2016 - 2019 г. от Севдалина Александрова, под редакцията на Албена Комитова.

Използването или публикуването на част или цялото съдържание е позволено само за нетърговски образователни цели при задължително позоваване на авторството, проекта и <https://www.mediation.bg>.

РАЗДЯЛА ПРИ ФАКТИЧЕСКО СЪЖИТЕЛСТВО И СПОДЕЛЕНО РОДИТЕЛСТВО

Описание на спора

Г-жа Л. и г-н К. са двойка във фактическо съжителство, която се е разделила. Имат дете на 5 години. И двамата искат родителските права.

Г-жа Л. иска месечна издръжка от 1500 лв. Направила е списък с необходимите разходи за детето - около 200 лв. за лекарства, 800 лв. разходи за частна детска градина (впоследствие училище), спорт и други извънучебни занятия, 300 лв. са половината от средствата за наема на апартамент, и останалите са за дрехи, учебници и други разходи.

Жената не работи, мъжът има собствен бизнес.

Решили са да ползват медиация, защото и двамата смятат, че в съдебен процес трудно биха постигнали исканията си. В момента не се разбират и как да се грижат за детето, и си го разменят за по 2-3 седмици със скандали.

И двамата са в медиация с адвокатите си.

В процедурата по медиация

Г-н К. претендира да се грижи изцяло за детето, за да бъде *равностоен* родител. Заявява, че има финансовите възможности да осигури най-доброто за детето, включително образование, пътувания извън страната и среда, в която то да се развива.

Твърди, че майката е безотговорна, оставя детето на родителите си, където то само гледа телевизия и „затъпява“. Освен това твърди, че тя не работи от 5 години и не може да осигури нищо на детето – нито финанси, нито развитие.

Г-жа Л. претендира, че тя винаги се е грижела за детето, а той ги е изгонил от жилището, в което са живели. Твърди, че той е изнервен заради проблеми в бизнеса, държи се отдавна много грубо и редовно я обижда и злепоставя пред детето.

Заявява, че най-нормалното нещо е тя да се грижи за детето и баща му да го вижда, но при две условия – да не го дава на родителите си да го гледат, и да не говори лошо за нея пред детето.

Потвърждава искането си за издръжка от 1500 лв.

Медиаторът: „Добре, дотук разбирам, че и двамата искате изцяло да се грижите за детето, а другият да го вижда в определени дни, за да се чувствате равностойни родители, така ли е? Можете ли да ми кажете по-точно, как си представяте графика на детето, при който ще усещате, че участвате като равнопоставени родители в отглеждането му?“

Жената: „Аз не го спирам да вижда детето. Нека да се разберем обаче кога и как, за да няма дълги престои, в които нито ми го връща, нито ме уведомява къде са и кога ще го доведе. Така се травмира детето.“

Медиаторът: „Разбирам, че за Вас са важни предвидимостта на срещите и спокойствието на детето. Можете ли да ми кажете, как според вас могат да се осигурят те чрез подходящо разпределяне на грижите за детето?“

Жената: „Не знам. Казах Ви - да го вижда, когато поиска. Той да предложи. Може да си разделим уикендите – един при него, един при мен. И да го вижда през седмицата – да кажем веднъж.“

Мъжът: „Това ли ти е равнопоставеността?! Хайде, ако детето живее при мен, ти така да го виждаш, добре ли ще е?!“

Медиаторът: „Вие няколко пъти казахте, че е важно да участвате равнопоставено в отглеждането на детето. Моля Ви, бъдете по-конкретен, как си го представяте?“

Мъжът: „Ами то е ясно – половината от времето детето ще е при мен, другата половина при теб.“

Адвокатът на мъжа: „Вече има такава практика...“

Адвокатът на жената: „Моля Ви, колега, психолозите единодушно казват, че детето трябва да си знае дома... Хайде, да направим консултация с психолог и, като сте толкова заинтересуван да сте добър родител, да видите какво ще каже психолога, че е добро за детето Ви.“

След дълги обсъждания, се разбират за консултация с психолог и начина, по който ще бъде избран, така че и двамата да са съгласни.

След консултацията с психолога

Психологът е изразил мнение, че за детето е по-добре да прекарва по-голямата част от времето с майката, но достатъчно време и с бащата. Като е посочил, че двамата трябва постоянно да обменят информация за режима на детето, как се е хранило, как се е чувствало, както и да дават възможност на детето да общува по телефона с другия родител,

когато не са заедно.

На следващата среща в медиация

Започваме разговора въз основа на впечатленията им от заключенията на психолога. И обсъждаме отново, как всеки си представя да е наистина добре за детето и всеки родител същевременно да участва *равностойно* в живота му – нещо, за което и двамата са съгласни, че искат.

Майката все още не е съгласна времето да е разпределено поравно математически.

Равностойност на двамата родители е понятие, в която всеки влага различно съдържание. На практика един от начините да се осигури равнопоставеност за разделените родители и от друга страна широки възможности за детето да получава необходимите грижи и от двамата е чрез т.нар споделено родителство.

Какви са условията за споделено родителство в държавите, където това е практика

Обсъждаме международните психологически изследвания и практиката от държави, в които споделеното родителство е практика – Германия, Австралия, доста щати в САЩ. Повече за споделеното родителство можете да видите в края на този казус.

Важно е да отбележим, че „споделено родителство“ означава различни неща в различните държави, но има и общи принципи. То не означава 50/50 разпределение на времето с детето между двамата родители. Означава съвместно вземане на основни решения за детето заедно от двамата родители, достатъчно широка възможност за контакт на детето с двамата родители, и подробен **родителски план**, който описва как и от кого ще се посрещат нуждите на детето – грижите по отглеждането, осигуряването на финанси за отглеждането му, възпитанието му и разпределянето на всички отговорности.

В нашата медиация, *обективното разглеждане на елементите на споделено родителство*, помогна и на двете страни да приемат, че не могат да ги постигнат изцяло. Започнахме да обсъждаме, какво обаче може да започне да се изпълнява стъпка по стъпка, като поставим *в центъра интереса на детето*.

- Разбраха се да спрат да се обиждат и да се карат пред детето, както и да не говорят лошо за другия – дори го записаха изрично с подробности. Това беше трудно условие, като се има предвид насъбраното напрежение и навика им да се критикуват и карат пред детето, както и споровете, дали да обменят информация за детето или не. Тук помогнахме да се направят *най-основни уговорки* – да обменят

основната информация за детето – какви лекарства е пило, как се чувства, някакви важни случки, предстоящи събития в детската градина, извънкласните занимания или преживявания с други деца. Както и *кога и по какъв начин* – при предаването на детето устно и, междуременно – чрез Viber.

- Разбраха се *майката да си наеме жилище близо до бащата*, за да може детето да учи в училище, без да пътува и да има компания от познати деца. Тук жилището, в което бяха живели, беше на бащата, нямаха брак, така че нямаше спор. Единствено майката искаше бащата да покрие поне половината от наема на наетото от нея жилище. Бащата отказа, като каза, че не може той да плаща изцяло частта на детето, а тя – само своята. След няколко въпроса, доколко е важно за бащата детето да не сменя квартала си, когато живее и при майка си, и при баща си, се договориха бащата да поеме половината от наема за следващите 6 месеца, докато майката си намери работа. След това той ще продължи да плаща половината от частта на детето – или $\frac{1}{4}$ от наема.
- Разбраха се да уговорят *сходен дневен режим* за детето, като за целта посетят психолог, с чиято помощ да се разберат какво е добре за детето, там където имат спорове.
- Тъй като *финансовото им положение* беше доста различно, разбраха се, че майката ще си търси работа, така, че да осигури на детето добър стандарт, а през това време бащата ще плаща издръжка, която да покрива нуждите на детето, така, че да има всичко необходимо – частното училище, което са избрали, извънкласните занимания, които харесва, нужните лекарства, дрехи и други необходими неща. Разбраха се, че за тези неща ще са достатъчни 1000 лв., защото и майката ще покрие част от дневните разходи за детето, плюс 300 лв. на месец за наема на жилище, за следващите 6 месеца, а след това по 150 лв. месечно.

Разпределянето на времето

- Основният въпрос, който остана за договаряне беше, *колко точно време да прекарва детето с всеки*. Майката беше твърда, че не е съгласна на математическо разпределение 50/50, защото вярваше, че това ще навреди на детето – заради дългото отделяне от майката, липсата на усещане за един сигурен дом и т.н.
- Медиаторът обсъди с тях какъв е *дневният режим* на детето. Така се установи, че всъщност то е въщи по 4 часа вечер – от 17.30 до 21.30. Така родителите по-лесно стигнаха до уговорката, че всеки ще се грижи за детето *поровно време през уикендите*, а именно: 2 пъти в месеца - от петък сутрин до неделя вечер. Разбраха

Този сборник с медиации е изготвен от **Севдалина Александрова** под редакцията на **Албена Комитова** в рамките на проекта „**Медиация в подкрепа на бизнеса: Насърчаване на справедливото и целесъобразно разрешаване на спорове чрез съдебни програми за медиация**“, финансиран от фондация „Америка за България“, изпълняван от „Център за разрешаване на спорове“, 2016 - 2019 г. 6

Използването или публикуването на част или цялото му съдържание е позволено само за нетърговски образователни цели при задължително позоваване на авторството, проекта, и <https://www.mediation.bg/>.
Подробни отговори на въпроси за медиация по Ваш казус може да намерите на <https://www.mediation.bg/>.

се, че във времето през седмицата, грижите ще се разпределят между двамата, така, че да е максимално удобно за детето. След обсъждания дали това да е 2 вечери в седмицата при единия и 2 вечери – при другия, решиха да „залепят“ едната вечер за уикенда и се разбраха – *от четвъртък сутрин до неделя вечер* при единия и така – през седмица. А в дните понеделник, вторник и сряда, родителят, който няма да е с детето в съответния уикенд, да може да го вижда както се уговорят – обичайно във *вторник*. *Ваканциите и празниците* бяха разделени *поравно*, с *изключение на лятната*, където разпределението стана 60:30 дни грижи за майката и бащата съответно. Така се получи всяка четна седмица – 4 дни - от четвъртък до неделя при бащата, както и по 1 вечер с преспиване от нечетна седмица при бащата. Реално 10 дни от месеца при бащата, и 20 дни при майката, като уикендите бяха поравно.

- При уговорката за времето обаче възникнаха пак спорове, как детето не трябва да се „хвърля“ на *бабите и дядовците*, а да си го гледа родителят, който е поел грижата за него през тези дни. След като уточнихме какви са притесненията покрай участието на бабите и дядовците, стана ясно, че са свързани с настройване на детето срещу другия родител или лоши навици на хранене със сладко или прекалено угаждане и съответно гледане на много телевизия, вместо спорт и образователни игри. За да успокоим притесненията на всеки, уговорката беше, че по правило детето ще се гледа от родителя, като бабите и дядовците ще могат да се грижат за него *като изключение*, за не повече от няколко часа, и всеки родител ще положи усилия те също да спазват дневния режим и начина на хранене, който те са уговорили. За да се спазва това, двамата си дадоха дума, записаха го в споразумението по този начин и се разбраха детето да се чува постоянно по телефона с другия си родител без ограничения.

И какво става с родителските права

- Един от препъни камъните беше, кой ще упражнява *родителските права*. Никой не искаше да се уговори и запише, че другият ще упражнява родителските права. Медиаторът ги попита какво си представят, че включва упражняването на родителските права. Тук адвокатите им обясниха, че това е както ежедневната грижа, така и вземането на решения, къде ще учи детето, кой ще е личният му лекар, каква религия ще има и т.н.

Двамата родители, след дълги разговори се съгласиха да запишат, *кои точно решения* ще се вземат и от двамата и се споразумяха, че родителските права ще се упражняват от майката и детето ще живее при нея.

Важно: При споделеното родителство е възможно да се запише в споразумението, че родителските права ще се упражняват от двамата родители. На този етап има както съдии, които одобряват такива споразумения, така и такива, които не ги одобряват. Повече за практиката на Върховния касационен съд по споделеното родителство можете видите в края на този казус.

И последният препъни камък – пътуванията в чужбина

- Майката беше твърдо против да си дават декларация за определен период и настояваше да дава декларация за всеки конкретен случай, защото се опасяваше, че бащата може да изведе детето за дълго и дори да не го върне, а тя няма финансовите възможности нито да пътува с детето често, нито да ги последва при дълго пътуване или извеждане на детето. Насочихме вниманието върху това, *какви гаранции биха дали на майката сигурност* срещу тези ѝ опасения. Тя посочи, че би била спокойна, ако детето излиза само в Европейския съюз, но все пак иска декларации да се дават само за конкретно пътуване. В споразумението се уговориха да си дават взаимно декларации, с уведомяване 3 седмици предварително за Европейския съюз, като другият да не отказва без сериозно основание. За пътувания извън Европейския съюз оставиха възможност за преговаряне в бъдеще.

Бележки на медиатора

При договарянето на споделено родителство е ключово да се спазват условията, които практиката в редица държави следва:

- *Родителите да са със сходно финансово положение и социална среда – за да се избегне травмиращ контраст от богата към бедна среда. В случаи, когато единият родител живее в малко населено място и няма възможности за скъпо частно училище например, а другият родител има такива, споделеното родителство обичайно се смята за неприемлив вариант.*
- *Родителите да живеят близо един до друг – обичайно в един квартал.*
- *Родителите да осигуряват сходен режим на живот на детето – навици за хранене, сън, спортуване, дисциплина, базови изисквания към детето,*
- *И родителите да имат ниско ниво на конфликт помежду си – да разговарят нормално пред детето, да говорят положително за другия родител или да не го коментират, обменят информация за детето, да не си предават информация и да не се изнудват чрез детето.*

Най-ключовото от тях е да се намали конфликтът между родителите, да се обмена спокойно информация между тях, както и да се договори много ясно кои точно **решения ще се вземат заедно.**

Наред с това да се има предвид, че **споделено не означава 50/50 разпределение на времето**, а така, както е удобно за режима на детето и така, че да получава грижи и от двамата родители.

При представяне на споразумение за споделено родителство **пред съда**, той ще прецени, дали то отговаря на **интересите на детето**.

Въпросът за съвместното упражняване на родителски права е обсъден в **Тълкувателно решение 1/2016**, София, 03.07.2017 год. на Общото събрание на Гражданска колегия на ВКС. В него се казва, че:

*„При прекратяването на брака чрез развод, ако между родителите е налице съгласие относно отглеждането на децата, ще се постигне споразумение, което ще се утвърди от съда при решаване на въпросите по отглеждането и възпитанието на децата в техен интерес, и в случай, че е постигнато съгласие как ще се упражняват родителските права, е **допустимо съвместното им упражняване.**“*

*„Няма законова пречка упражняването на родителските права при постигнато между родителите съгласие да бъде разпределено помежду им чрез определяне от съда на мерки относно упражняването им. **Ежедневно осъществяваните права** (чрез които се предоставят фактическите грижи на детето, вкл. надзор, защита и контрол) е целесъобразно да се предоставят на родителя, при когото е определено местоживеенето на детето. **Упражняване на правата, чрез които се защитават основни, дълготрайни интереси** на детето (образование, лечение, управление на имуществото и др., като това включва и представителство и попечителско съдействие), може да се предостави **съвместно** на двамата родители. Във всеки случай е задължителна преценката на съда на интересите на детето като водещ критерий за определяне на конкретен режим на съвместно упражняване на родителските права.*

В случай, че не се постигне споразумение по упражняването им, разпоредбата на чл. 59, ал. 2 СК изключва възможността **родителските права да бъдат предоставени за упражняване съвместно на двамата родители.“**

За да се ползвате от медиация по Вашия случай, може да Ви е полезно предварително да видите във [Въпросника за преценка](#), дали за Вашата ситуация е подходяща медиация. Както и да си отговорите на следните въпроси:

- *Какво най-много искам да постигна при разрешаването на нашия спор?*
- *Какво смятам, че другият се стреми да постигне (като изключим това да пречи)?*
- *Какво смятам, че не разбирам в съображенията на другия? Какво не разбира той в моите?*
- *С какво искам най-много да ми помогне медиаторът?*

Този сборник с медиации е изготвен от **Севдалина Александрова** под редакцията на **Албена Комитова** в рамките на проекта **„Медиация в подкрепа на бизнеса: Насърчаване на справедливото и целесъобразно разрешаване на спорове чрез съдебни програми за медиация“**, финансиран от фондация „Америка за България“, изпълняван от „Център за разрешаване на спорове“, 2016 - 2019 г. 9

Използването или публикуването на част или цялото му съдържание е позволено само за нетърговски образователни цели при задължително позоваване на авторството, проекта, и <https://www.mediation.bg/>.
Подробни отговори на въпроси за медиация по Ваш казус може да намерите на <https://www.mediation.bg/>.